

Uwagi PSEW do projektu stanowiska RP dot. projektu Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) [RED II]

W październiku 2014 r. Rada Europejska uzgodniła ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030, w których ponownie potwierdzono długoterminowe zaangażowanie UE w ambitną strategię w dziedzinie rozwoju i wykorzystania energii odnawialnej. Ustanowiono unijny cel zakładający osiągnięcie 27% udziału energii odnawialnej w zużyciu energii w UE w 2030 r. W dniu 30.11.2016 r. Komisja Europejska opublikowała pakiet "Czysta energia dla wszystkich Europejczyków – odblokowanie potencjału wzrostu Europy" - są to propozycje regulacyjne i analizy związane z nowym kształtem rynku energii elektrycznej w UE. Pakiet ten ma za zadanie ułatwić realizację celów politycznych UE na rok 2030, w tym rozwój i promocję produkcji energii ze źródeł odnawialnych poprzez wdrożenie Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych [RED II]. Projekt Dyrektywy o odnawialnych źródłach energii dość szczegółowo reguluje funkcjonowanie na rynku energii prosumentów i spółdzielni energetycznych (co w polskich warunkach prawnych realizowane będzie m.in. przez klastry energii), określając zarówno ich pozycję w systemie, jak i wewnętrzną strukturę. Posiłkowanie się rozwiązaniami wypracowanymi w ramach projektu Dyrektywy może być zasadne z punktu widzenia planowanych prac nad nowelizacją krajowej ustawy o odnawialnych źródłach energii. Inkorporacja tych rozwiązań do krajowego porządku prawnego umożliwi dostosowanie standardów funkcjonowania tych podmiotów do rozwiązań obowiązujących w państwach Europy Zachodniej. Z punktu widzenia często nowelizowanych przepisów jest to pożądany kierunek działania. Może się on także przyczynić do zwiększenia przewagi negocjacyjnej przy rozpatrywaniu kwestii bardziej problemowych.

Środki zawarte tym projekcie skupiają się na proporcjonalnym rozwiązaniu barier utrudniających rozpowszechnianie energii odnawialnych, m. in. takich jak:

- przeszkody administracyjne i związana z tym niepewność inwestycyjna,
- potrzeba zwiększenia opłacalności wprowadzania odnawialnych źródeł energii,
- potrzeba aktualizacji ram politycznych,
- ryzyko utraty wsparcia społecznego transformacji przed rokiem 2030.

Projekt dyrektywy należy odczytywać wspólnie z resztą tzw. Pakietu zimowego, które jedynie razem mogą umożliwić UE osiągnięcie wspólnie co najmniej 27-procentowego udziału energii ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii końcowej do 2030 r. w sposób racjonalny pod względem kosztów.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zakłada m.in.:

- Zwiększenie udziału OZE do min. 27%, co przekłada się na ok. 50% OZE w elektroenergetyce. Brak wiążących celów indywidualnych dla poszczególnych Państw Członkowskich, pozostawiających im swobodę w sposobach realizacji tego celu na poziomie krajowym;
- Rok 2020 i realizacja celu na ten rok będzie punktem wyjścia dla każdego Państwa Członkowskiego dla określenia wkładu danego państwa w cel UE [Art. 3 COM(2016) 767 final];

- Racjonalność kosztów systemu wsparcia dla rynkowego i zeuropeizowanego podejścia [Art. 4 COM(2016) 767 final];
- W myśl art. 5 projektu Dyrektywy o odnawialnych źródłach energii [COM(2016) 767 final] Państwa Członkowskie mają obowiązek zapewnić, by min. 10% (w latach 2020-2025) i 15% (w latach 2026-2030) wsparcia było dostępne zainteresowanym instalacjom z zagranicy;
- Gwarancję, że szeroko rozumiane wsparcie dla OZE i warunki jego przyznawania nie będą zmienione w sposób niekorzystnie wpływający na projekty [Art. 6 COM(2016) 767 final];
- Państwa Członkowskie mogą wprowadzić narzędzia wsparcia dla energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, a skuteczność wprowadzonych narzędzi oceniana będzie co 4 lata. Wsparcie musi być zgodnie z wytycznymi KE w sprawie dopuszczalnej pomocy państwa i nie może być zmieniane z efektem wstecznym;
- Przewidywalność systemu wsparcia odnawialnych źródeł energii będzie realizowane poprzez nałożenie na Państwa Członkowskie obowiązku ogłaszania planów określających ramy czasowe, przewidywane moce oraz budżet danego systemu wsparcia. Istotnym jest, by perspektywa inwestycyjna określana przez Państwa Członkowskie na co najmniej 3 następne lata była dla rządów tych państw wiążąca, a odstępstwo lub jej zmiana mogła następować jedynie w szczególnych przypadkach;
- Narzędzia wsparcia w jak najmniejszym stopniu powinny zakłócać wspólny rynek energii elektrycznej i zachęcać producentów energii do reagowania na sygnały rynkowe;
- Zgodnie z art. 16 Dyrektywy o odnawialnych źródłach energii COM(2016) 767 final do końca 2020 r. Państwa Członkowskie stworzą jeden punkt kompleksowej obsługi [tzw. *one stop shop*], który będzie koordynował proces wydawania pozwoleń na prowadzenie działalności związanej z produkcją energii ze źródeł odnawialnych. Punkt ten będzie też publikował podręczniki związane z procedurami dotyczącymi małych projektów OZE i prosumentów. Poza regulowaniem procesu wydawania pozwoleń na tzw. repowering (maksymalnie 1 rok), ustala także maksymalny okres trwania fazy deweloperskiej projektu, który wynosi 3 lata.

W ocenie PSEW, wszystkie proponowane powyżej rozwiązania zwiększą bezpieczeństwo inwestycyjne w sektorze OZE, a to w konsekwencji prowadzi do ograniczenia kosztów tych technologii. Kształt zapisów dyrektywy i wieloletnie już doświadczenia z polskiego rynku pozwalają sformułować opinie co do zapisów i ich adekwatności do warunków polskiego sektora OZE.

W stanowisku RP podkreśla się, że „Projekt nowej dyrektywy OZE wskazuje literalnie na konieczność uwzględnienia kooperatyw (wspólnot) energetycznych (w dyrektywie określanych terminem *renewable energy communities*) w krajowych regulacjach dla odnawialnych źródeł energii.” A także, że „Istotne jest jednak pozostawienie swobody, co do wyboru formy prawnej organizacji podmiotów je tworzących w celu zwiększenia powodzenia rozwoju tych inicjatyw, a tym samym przyczynienia się do rozwoju OZE, o zasięgu lokalnym.”

Polska posiada ogromny potencjał odnawialnych źródeł energii, w szczególności wiatru – zarówno na lądzie, jak i na morzu, który IRENA szacuje na 12-16 GW do roku 2030. Cel racjonalnego udziału OZE w polskim miksie energetycznym szacowany jest na ok. 36%¹. Jednocześnie, polski sektor energetyczny wymaga wielu inwestycji. Wspierając modernizację sektora w oparciu o krajowe źródła, głównie OZE i elastycznie pracujące elektrociepłownie, doprowadzimy do sytuacji, gdy redukcja emisji zanieczyszczeń – zarówno CO₂, jak i smogu, będzie niejako efektem ubocznym zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego Państwa.

¹ International Renewable Energy Agency, REMap for Poland, 2015

Także w tym przypadku, długofalowe, racjonalne i stabilne polityki ułatwią podejmowanie decyzji inwestycyjnych.

PSEW wspiera:

- 1) wdrożenie indywidualnych celów OZE dla poszczególnych Państw Członkowskich;
- 2) stabilny system wsparcia niezmienny w perspektywie min. 3 lat (3-letnie harmonogramy aukcji dla wiatru z zakazem retroaktywnie działających zmian dla istniejących instalacji);
- 3) zracjonalizowanie wsparcia dla technologii biomasowych;
- 4) paneuropejską integrację rynku wsparcia OZE;
- 5) koncepcję one-stop-shop;

W ocenie PSEW, wszystkie proponowane powyżej rozwiązania zwiększą bezpieczeństwo inwestycyjne w sektorze OZE, a to w konsekwencji prowadzi do ograniczenia kosztów tych technologii.

Cele OZE dla UE i Państw Członkowskich

W zakresie OZE, plany odnosić się będą do 27% celu UE i przedstawiać trajektorie osiągnięcia planowanej kontrybucji w podziale na energie elektryczną, ciepło i transport. Nadto, będą uwzględniać działania w zakresie dyrektywy o efektywności energetycznej, inne narzędzia na rzecz promocji OZE, a także okoliczności wpływające na rozwój OZE, takie jak potencjał ekonomiczny, geograficzne i przyrodnicze ograniczenia oraz wielkość połączeń międzysystemowych. Państwa Członkowskie będą współpracować przy identyfikacji działań na poziomie regionalnym w ramach przygotowania i oceny planów dla rozwoju OZE. **Polska ma szansę wnieść istotny wkład w rozwój regionalnych rynków energii, zwłaszcza w regionie Morza Bałtyckiego, ściśle współpracując z krajami bałtyckimi i skandynawskimi. Komisja Europejska dokona oceny planów przed ich wdrożeniem.**

Państwa członkowskie co 2 lata raportować będą postęp w realizacji planów. W zakresie rozwoju OZE, państwa członkowskie będą raportować następujące elementy:

- realizacja planowanych trajektorii
- realizacji planowanych polityk i narzędzi wsparcia

Projekt regulacji wymienia nadto elementy raportowania w pozostałych obszarach zainteresowania Unii Energetycznej. Do końca października każdego roku, Komisja Europejska przedstawi ocenę postępu w zakresie realizacji celów w skali UE w formie raportu o stanie Unii Energetycznej. Dodatkowo, KE zaproponuje działania naprawcze na poziomie państwa członkowskich, zapewniające realizację celu UE.

W ocenie PSEW, ustrukturyzowane i regularnie aktualizowane plany, zbudowane w oparciu o ustaloną metodologię, pozwolą na długofalowe planowanie polityki klimatycznej i energetycznej, a tym samym – **zwiększą przewidywalność regulacji i bezpieczeństwo inwestycyjne.** Konieczność konsultacji planów na poziomie regionalnym oraz oceny postępu przez KE ułatwią efektywne wykorzystanie dostępnego potencjału energii odnawialnej i optymalne wykorzystanie istniejących w UE mocy.

Zwracamy uwagę, że cel udziału OZE w miksie energetycznym na poziomie 27% powinien być wzmocniony poprzez przywrócenie mechanizmu wiążących celów indywidualnych dla poszczególnych Państw Członkowskich, biorących pod uwagę krajową specyfikę miksu

Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej

ul. Księcia Bogusława X 1/12-13, 70-440 Szczecin

tel. +48 91/48-62-530, fax. +48 91/48-62-538, e-mail: biuro@psew.pl

NIP 852-22-72-575, Nordea Bank Polska S.A., 80 1440 1143 0000 0000 0155 4484

energetycznego. Aktualne odesłanie do rozporządzenia EU Governance (art. 27 ust. 4 projektu dyrektywy OZE) wskazujące obowiązek wpłat na rzecz platformy finansowanej zarządzanej przez KE dla państw, które po 2020 r. nie będą systematycznie zwiększać udziału OZE może być mechanizmem uzasadnionym, ale pod warunkiem zwiększenia realnej odpowiedzialności poszczególnych Państw Członkowskich za realizację wspólnego celu w postaci ustalenia wiążącego celu indywidualnego. Takie podejście pozwoli na synergię między programami rozwoju OZE krajowymi i unijnymi, przy jednoczesnym pełnym zabezpieczeniu dowolności co do sposobu realizacji celu OZE przez Państwa Członkowskie.

Otwarcie systemów wsparcia

Państwa członkowskie mają obowiązek zapewnić, by min. 10% (w latach 2021-2025) i 15% (w latach 2026-2030) wsparcia było dostępne zainteresowanym instalacjom z zagranicy (*art. 5 Dyrektywy o odnawialnych źródłach energii COM(2016) 767 final*).

W ocenie PSEW, szeroka współpraca regionalna kluczowa jest dla zachowania bezpieczeństwa energetycznego kraju, a także – optymalnego kosztowo rozwoju OZE, zwłaszcza wykorzystania potencjału rozwoju energetyki wiatrowej na Morzu Bałtyckim.

Energetyka wiatrowa na lądzie także uważana jest za technologię bliską wejściu na rynek i należy spodziewać się coraz szybszego urynkowania tego sektora, poprzez zwiększanie nacisku o oferowane w aukcji ceny dostaw energii. Kluczowe jest w tym przypadku stopniowe urynkowanie sektora, by nie zniweczyć ogromnego potencjału jego rozwoju. Wydaje się, że zniesienie pierwszeństwa w dostępie do sieci dla większych źródeł OZE (Priority access dispatch) jest uzasadnione coraz większym urynkowaniem tych technologii. Stopniowe odejście od tego przywileju dla większych źródeł OZE wydaje się uzasadnione, kreując możliwość większego wsparcia źródeł małych, których konkurencyjność rynkowa jest niższa, niż sprawdzonych technologii odnawialnych.

Narzędzia wsparcia OZE znane z 3-letnim wyprzedzeniem i bez retroaktywnych zmian

Państwa członkowskie wspólnie zapewnią min. 27% udziału OZE w bilansie energetycznym UE (*art. 4-6, 15 Dyrektywy o odnawialnych źródłach energii COM(2016) 767 final*). Rok 2020 i realizacja celu na ten rok będzie punktem wyjścia dla każdego Państwa Członkowskiego dla określenia wkładu danego państwa w cel UE.

W tym celu, Państwa Członkowskie mogą wprowadzić narzędzia wsparcia dla energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, a skuteczność wprowadzonych narzędzi oceniana będzie co 4 lata. Wsparcie musi być zgodnie z wytycznymi KE w sprawie dopuszczalnej pomocy państwa i nie może być zmieniane z efektem wstecznym. Wsparcie będzie określane w perspektywach min. 3-letnich, w tym – czas aukcji, moc i planowany budżet. Kluczowe jest, by narzędzia wsparcia w jak najmniejszym stopniu zakłócały wspólny rynek energii elektrycznej i by zachęcały producentów energii do reagowania na sygnały rynkowe. W opinii PSEW takie podejście zasługuje na poparcie, ze względu na potrzebę przewidywalnego szacowania ekonomicznego funkcjonowania inwestycji oraz docelowo przyczyni się do szybszego urynkowania się technologii odnawialnych.

Do końca 2020 r. Państwa członkowskie stworzą jeden punkt kontaktowy (*art. 16 Dyrektywy o odnawialnych źródłach energii COM(2016) 767 final*), który będzie koordynował proces wydawania pozwoleń na prowadzenie działalności związanej z produkcją energii ze źródeł odnawialnych. Punkt ten będzie też publikował podręczniki związane z procedurami dotyczącymi małych projektów OZE i

prosumentów. Wydawanie pozwoleń przy projektach repoweringu instalacji odnawialnych nie przekroczy 1 roku.

Projekt dyrektywy o OZE wprowadza dalsze rekomendacje dotyczące projektowania systemów wsparcia, służące zwiększeniu bezpieczeństwa inwestowania w sektorze, co prowadzić ma do tworzenia bardziej stabilnych warunków inwestycyjnych. Ciekawym rozwiązaniem jest obowiązek otwarcia systemów wsparcia, jak i rynków mocy, zainteresowanym stronom spoza terytorium Polski, które może pozwolić polskim instalacjom skutecznie konkutować na rynkach innych krajów. Wspieramy także obowiązek otwarcia systemów wsparcia OZE (odpowiednio 10% nowo wspieranych mocy w latach 2021-2025 oraz 15% nowo wspieranych mocy w latach 2026-2030) na moce transgraniczne. W naszej ocenie gwarantuje to rzeczywistą integrację systemu elektroenergetycznego UE.

Zracjonalizowanie wsparcia dla technologii biomasowych

W opinii PSEW istotne są także unormowania dotyczące kwestii wykorzystania biomasy. Stanowisko RP z jednej strony podkreśla, że wspiera produkcję energii i wykorzystanie zasobów (w tym biomasy) w miejscu ich wytworzenia, z drugiej strony nie zgadza się z potrzebą nakładania nowych ograniczeń w zasadach wsparcia, w szczególności biomasy. Warto zwrócić uwagę, że niektóre technologie biomasowe, w szczególności opierające się o spalanie biomasy stałej (zarówno w formie współspalania, jak i dedykowanych bloków biomasowych), nie spełniają kryterium wykorzystania w miejscu wytwarzania i cechują się centralizacją, jako przeciwieństwem wspieranej energetyki rozproszonej. Technologia ta burzy konstrukcję systemu wsparcia, ponieważ ze względu na znacząco niższe koszty i stabilność produkcji energii będzie jej łatwo wygrywać aukcje. Dodatkowo tak zwana technologia współspalania biomasy z węglem nie powoduje powstawania nowych trwałych mocy w systemie elektroenergetycznym co de facto stawia pod znakiem zapytania jej potrzebę funkcjonowania w systemie. W założeniach UE nowa instalacja spalająca biomasę stałą od 20 MW zainstalowanej mocy będzie się kwalifikować jako instalacja OZE tylko wtedy, gdy będzie działać w wysokosprawnej kogeneracji, co punkt 78 wprowadzenia do dyrektywy tłumaczy potrzebą unikania wzrostu zależności od źródeł kopalnych („... in order to avoid an increased reliance on fossil fuels ...”). Technologie te, z powodu ograniczeń technologicznych i środowiskowych, w sposób naturalny będą w Europie technologiami schyłkowymi i jako takie powinny podlegać dodatkowym obwarowaniom po to, by cele realizacji polityki rozwoju OZE (efektywne kosztowo zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego przez wzrost wykorzystania rozproszonych OZE) mogły być realizowane z poszanowaniem zasobów, surowców i potrzeb ochrony środowiska oraz warunków życia człowieka.

Punkt kompleksowej obsługi dla OZE

Zgodnie z art. 16 Dyrektywy o odnawialnych źródłach energii COM(2016) 767 final do końca 2020 r. Państwa Członkowskie stworzą jeden punkt kompleksowej obsługi [tzw. *one stop shop*], który będzie koordynował proces wydawania pozwoleń na prowadzenie działalności związanej z produkcją energii ze źródeł odnawialnych. Punkt ten będzie też publikował podręczniki związane z procedurami dotyczącymi małych projektów OZE i prosumentów. Poza regulowaniem procesu wydawania pozwoleń na tzw. repowering (maksymalnie 1 rok), ustala także maksymalny okres trwania fazy deweloperskiej projektu, który wynosi 3 lata. W ocenie PSEW istotne jest, ten zapis uściślić, wskazując, że chodzi o całkowity okres od złożenia wniosku do dnia wydania decyzji administracyjnej lub uzyskania warunków przyłączeniowych do sieci dystrybucyjnej. Istotne jest także dostosowanie krajowego prawodawstwa do wymogów dyrektywy. W aktualnym stanie prawnym zapisy Ustawy z dnia 20 maja 2017 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych istotnie

Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej

ul. Księcia Bogusława X 1/12-13, 70-440 Szczecin

tel. +48 91/48-62-530, fax. +48 91/48-62-538, e-mail: biuro@psew.pl

NIP 852-22-72-575, Nordea Bank Polska S.A., 80 1440 1143 0000 0000 0155 4484

utrudniają repowering, zakazując wszelkich remontów i modernizacji turbin wiatrowych mających na celu zwiększenie parametrów użytkowych elektrowni. Nowe przepisy wspólnotowe i istniejące krajowe powinny być w tym zakresie ujednolicone.

Nacisk na rozwój elastycznych źródeł i wzmocnienie roli operatorów sieci dystrybucyjnych pozwoli na lepsze bilansowanie zmiennych OZE (wiatru i PV) na poziomie lokalnym. Warto zwrócić uwagę, że Polska ma największy w Europie system ciepłowniczy o mocy źródeł na poziomie 55 GW. Część ciepłowni z powodzeniem można zmodernizować do elastycznych EC opartych o gaz lub biogaz, a dodatkowo wyposażyć w magazyny ciepła. W ten sposób nie tylko sektor produkcji energii elektrycznej uległby większemu rozproszeniu, zwiększyłaby się elastyczność systemu i poziom integracji zmiennych OZE, ale także – Polska osiągnęłaby istotny postęp w zakresie ograniczania emisji gazów cieplarnianych i emisji niskiej.

Pakiet zaprojektowany został w taki sposób, by promować energetykę odnawialną nie tylko jako narzędzie ograniczania emisji czy zmniejszania zależności od importu paliw, ale także istotny sektor przemysłowy w Europie z dużym potencjałem eksportowym. Szereg zapisów w projektach regulacji nowego kształtu rynku energii pozwoli na stworzenie korzystnych warunków dla komercjalizacji OZE. Należą do nich np. możliwość uczestniczenia w rynkach bilansujących, usług systemowych czy rynkach mocy.

www.psew.pl

Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej

ul. Księcia Bogusława X 1/12-13, 70-440 Szczecin

tel. +48 91/48-62-530, fax. +48 91/48-62-538, e-mail: biuro@psew.pl

NIP 852-22-72-575, Nordea Bank Polska S.A., 80 1440 1143 0000 0000 0155 4484